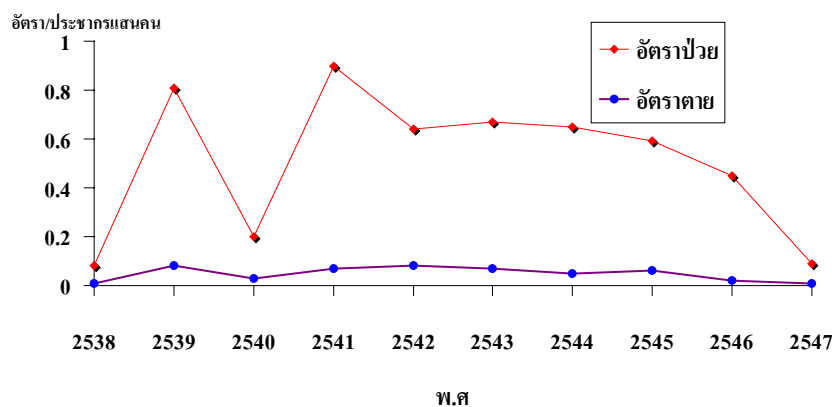

สถานการณ์โรคไข้สมองอักเสบ ประเทศไทย (ข้อมูล ณ วันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2547)

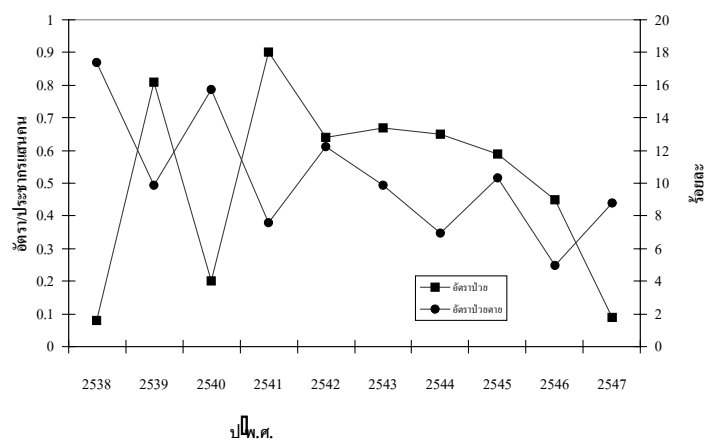
โรคไข้สมองอักเสบ เป็นโรคที่มีสาเหตุจากการอักเสบของสมอง ส่วนมากมักจะเกิดจากการติดเชื้อไวรัส ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของไวรัสนั้น ๆ ผู้ป่วยที่ได้รับเชื้อไวรัส เชื้อจะเข้าสู่กระแสเลือดและแพร่กระจายไปสู่สมอง ทำให้เกิดการอักเสบที่เซลล์ประสาทและหรือเยื่อหุ้มสมอง ผู้ป่วยส่วนใหญ่มักต้องใช้เวลาฟื้นฟูสภาพหลังเจ็บป่วยเป็นเวลานาน การอักเสบที่เกิดขึ้นอาจสร้างความเสียหายแก่สมอง จนไม่สามารถรักษากลับสู่สภาพเดิมได้ หรืออาจถึงขั้นเสียชีวิต

โรคไข้สมองอักเสบเป็นโรคในข่ายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ซึ่งสำนักระบาดวิทยากำหนดให้เป็นกลุ่มโรคที่มีความสำคัญ เมื่อสถานบริการสาธารณสุขทุกแห่งพบผู้ป่วย จะต้องรายงานถึงสำนักระบาดวิทยาภายใน 24 ชั่วโมง นับตั้งแต่ต้นปีจนถึงวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2547 มีรายงานผู้ป่วยทั้งสิ้น 68 ราย จำแนกเป็นไข้สมองอักเสบที่ไม่ทราบสาเหตุ จำนวน 57 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 0.09 ต่อประชากรแสนคน เสียชีวิต 5 ราย อัตราตาย 0.008 ต่อประชากรแสนคน (รูปที่ 1) และอัตราป่วยรายละ 8.8 (รูปที่ 2) สำหรับไข้สมองอักเสบจากไวรัส Japanese B จำนวน 11 ราย เสียชีวิต 1 ราย อัตราป่วยรายละ 9.1

รูปที่ 1 อัตราป่วยและอัตราตายต่อประชากรแสนคน ด้วยโรคไข้สมองอักเสบ
ประเทศไทย พ.ศ. 2538 - 17 มิถุนายน พ.ศ. 2547

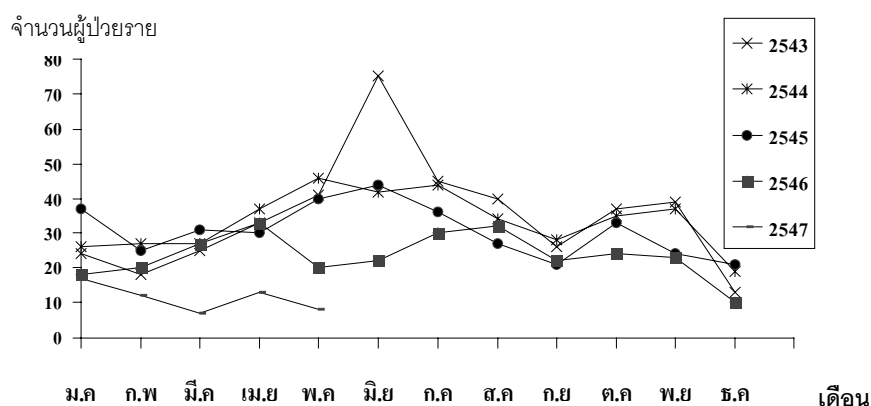

รูปที่ 2 อัตราป่วย (ต่อประชากรแสนคน) และอัตราป่วยตาย (ร้อยละ) ด้วยโรคไข้สมองอักเสบ
ประเทศไทย พ.ศ. 2538 - 17 มิถุนายน พ.ศ. 2547

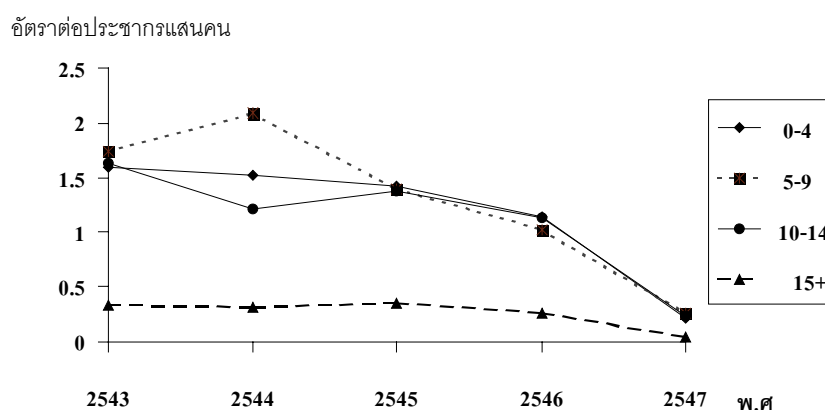
การกระจายตามฤดูกาลของโรคไข้สมองอักเสบ พบผู้ป่วยได้ตลอดทั้งปี โดยพบมากในช่วงเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม และช่วงเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน ส่วนปลายปีคือ เดือนธันวาคม จำนวนผู้ป่วยลดลง(รูปที่ 3)

รูปที่ 3 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคไข้สมองอักเสบ จำแนกรายเดือน
ประเทศไทย พ.ศ.2543 – 17 มิถุนายน พ.ศ.2547

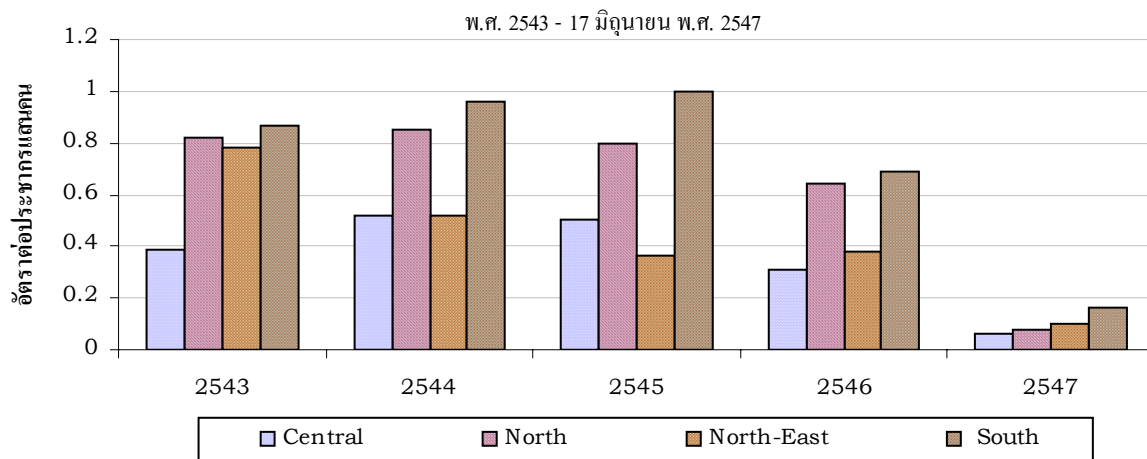
มีรายงานผู้ป่วยโรคไข้สมองอักเสบ ในทุกกลุ่มอายุ จากข้อมูลปี พ.ศ. 2543 – 2547 (17 มิถุนายน พ.ศ. 2547) พบว่า กลุ่มอายุ 5 - 9 ปี มีอัตราป่วยสูงสุด ยกเว้นปี พ.ศ. 2545 – 2546 อัตราป่วยสูงสุดอยู่ในกลุ่มอายุ 0 - 4 ปี รองมาคือ กลุ่มอายุ 10 - 14 ปี สำหรับกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป มีอัตราป่วยต่ำสุด เมื่อพิจารณาเฉพาะ ปี พ.ศ. 2547 กลุ่มอายุ 5 - 9 ปี มีอัตราป่วยสูงสุด เท่ากับ 0.26 ต่อประชากรแสนคน (13 ราย) รองมาได้แก่ กลุ่มอายุ 10 - 14 ปี คิดเป็นอัตราป่วย 0.23 ต่อประชากรแสนคน (11 ราย), กลุ่มอายุ 0 - 4 ปี อัตราป่วย 0.21 ต่อประชากรแสนคน (9 ราย) และกลุ่มอายุมากกว่า 15 ปี อัตราป่วย 0.05 ต่อประชากรแสนคน (24 ราย) ตามลำดับ (รูปที่ 4)

รูปที่ 4 อัตราป่วยด้วยโรคไข้สมองอักเสบ จำแนกตามกลุ่มอายุ
ประเทศไทย พ.ศ.2543 – 17 มิถุนายน พ.ศ.2547

การกระจายตามภูมิภาคจากข้อมูลปี พ.ศ. 2543 – 2547 (17 มิถุนายน พ.ศ. 2547) ภาคใต้ มีอัตราป่วยสูงสุดทุกปี รองมาคือ ภาคเหนือ นอกจากนี้ปี พ.ศ. 2547 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอัตราป่วยสูงกว่า ภาคเหนือและภาคกลาง โดยในปี พ.ศ. 2547 ภาคใต้ มีอัตราป่วย เท่ากับ 0.16 ต่อประชากรแสนคน รองมา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอัตราป่วย เท่ากับ 0.10 ต่อประชากรแสนคน ภาคเหนือ มีอัตราป่วย เท่ากับ 0.08 ต่อประชากรแสนคน และภาคกลาง มีอัตราป่วย เท่ากับ 0.06 ต่อประชากรแสนคน (รูปที่ 5)

รูปที่ 5 อัตราป่วยต่อประชากรแสนคน ด้วยโรคไข้สมองอักเสบ จำแนกรายภาค ประเทศไทย

สถานการณ์ของโรคไข้สมองอักเสบ ตั้งแต่ต้นปีเป็นต้นมา อัตราป่วยลดลง แต่อัตราป่วยตายกลับสูงขึ้น แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของโรค ดังนั้นจึงขอให้โรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขทุกแห่ง เมื่อพบผู้ป่วยโรคไข้สมองอักเสบจากเชื้อไวรัส ควรรับรายงาน สอบสวนโรค เก็บตัวอย่างน้ำเหลืองปริมาณ 2 - 3 มิลลิลิตร โดยเจาะเลือด 2 หรือ 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 ในวันที่ผู้ป่วยเข้ารับการรักษา ครั้งที่ 2 ห่างจากวันเริ่มป่วย 14 - 21 วัน หรือในวันที่ผู้ป่วยออกจากโรงพยาบาล แม้จะห่างจากวันเริ่มป่วยไม่ถึง 14 วัน และในกรณีที่ตัวอย่างที่ 2 ห่างจากวันเริ่มป่วยไม่ถึง 14 วัน ให้นำผู้ป่วยมาเจาะเลือดครั้งที่ 3 อีกครั้ง โดยให้ห่างจากวันเริ่มป่วย 14 - 21 วัน

รายงานโดย สมบุญ เสนาะเสียง

กลุ่มพัฒนาระบบและมาตรฐานงานระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา

+++++

การสอบสวนโรคอาหารเป็นพิษจากเมล็ดพืช จังหวัดพิจิตร วันที่ 14 - 15 มีนาคม พ.ศ. 2545

สืบเนื่องจากรายงานสถานการณ์โรคทางระบาดวิทยาประจำเดือนเมษายน 2545 ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร ได้รายงานผลการสอบสวนโรคอาหารเป็นพิษในโรงเรียนแห่งหนึ่งที่อำเภอโพธิ์ประทับช้าง ความว่า เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2545 มีเด็กนักเรียนชั้น ป.2 - ป.3 ป่วย 11 ราย ด้วยอาการอาเจียน ปวดท้อง ปวดศีรษะ สาเหตุเกิดจากการรับประทานผลหมากเหลืองที่มีลักษณะเป็นเม็ดเล็ก ๆ สีเหลือง ๆ ออกเป็นทะลาย ส่วนที่ผู้ป่วยนำมารับประทานเป็นเม็ดแก่สีน้ำตาล โดยแกะเปลือกนอกออกก่อน เม็ดข้างในสีขาว มีรสชาติออกมัน ๆ ซึ่งได้นำผลหมากเหลืองส่งตรวจที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ ด้วยข่าวการระบาดดังกล่าวค่อนข้างผิดปกติ เพราะยังไม่เคยมีรายงานว่า ผลหมากเหลืองทำให้เกิดอาการอาหารเป็นพิษ จึงได้ดำเนินการสอบสวนโรคเพิ่มเติมเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2545

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสาเหตุการระบาดของโรคอาหารเป็นพิษจากการรับประทานเมล็ดพืช

ผลการสอบสวน

สถานที่เกิดเหตุเป็นโรงเรียนของรัฐระดับอนุบาล - ประถมศึกษา มีนักเรียน 207 คน พบผู้ป่วย 11 ราย (อัตราป่วย 5.3 ต่อร้อย) อายุ 8-10 ปี หญิง 8 ราย ชาย 3 ราย (อัตราส่วนหญิงต่อชายเป็น 2.7 ต่อ 1) เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 ราย และประถมศึกษาปีที่ 3 อีก 5 ราย เวลาเริ่มป่วยมี 2 กลุ่ม กลุ่มแรกจำนวน 2 ราย เริ่มป่วยเวลาประมาณ 13.00 น.ของวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2545 และที่เหลือจำนวน 9 ราย เริ่มป่วยเวลาประมาณ 11.45 น.ของวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2545 ทุกรายมีอาการอาเจียน รองลงมาคือคลื่นไส้และปวดศีรษะ อาการละ 6 ราย (ร้อยละ 54.5) ปวดท้อง 3 ราย (ร้อยละ 27.3) และท้องเสีย 1 ราย